

**E
REN
DİZ**

SALDIRGANI HOŞ TUTMAK

**ATA
SÜ**

can
deneme

ERENDİZ ATASÜ
SALDIRGANI HOŞ
TUTMAK
SİYASET VE SANAT YAZILARI

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2015, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Sırma Köksal

Düzeltili: Aylin Samancı, Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3

Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2628-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750726286

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ERENDİZ ATASÜ
SALDIRGANI HOŞ
TUTMAK
SİYASET VE SANAT YAZILARI

DENEME

♥can

Erendiz Atasü'nün Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Dün ve Ferda, 2013

Gençliğin O Yakıcı Mevsimi, 2014

Kızıl Kale, 2015

Benim Yazarlarım, 2015

Onunla Güzeldim - Uçu, 2015

ERENDİZ ATASÜ, 1947'de Ankara'da doğdu. 1968'de Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı fakültede uzun yıllar öğretim üyesi olarak çalıştıktan sonra 1997'de farmakognozi profesörlüğünden emekliye ayrıldı. Öyküleri, 1981'den bu yana, *Sanat Edebiyat'81*, *Düşün*, *Çağdaş Türk Dili*, *Varlık*; deneme, inceleme ve makaleleri *Saçak*, *Çağdaş Türk Dili*, *Cumhuriyet Kitap*, *Radikal Kitap*, *Varlık*, *Papirüs* gibi dergiler ile *Cumhuriyet* ve *Aydınlık* gazetelerinde yayımlandı ve yayımlanmaktadır. *Dağın Öteki Yüzü* adlı romanı İngilizceye (2000), *Lanetliler Almancaya* (2004), *Bir Yaşadönümü Rüyası* Yunancaya (2005), İngilizceye (2013) çevrilip yayımlanmıştır. Atasü'nün bazı öyküleri İngiltere, ABD, Fransa, Almanya, Hollanda, İsviçre, İtalya, Çek Cumhuriyeti ve Hırvatistan'da yayımlanan öykü antolojilerinde yer almıştır. Eserleri: *Kadınlar da Vardır* (1982, Akademi Kitabevi Öykü Birincilik Ödülü), *Lanetliler* (1985), *Dullara Yas Yakışır* (1988), *Onunla Güzeldim* (1990), *Dağın Öteki Yüzü* (1996, Orhan Kemal Roman Ödülü), *Taş Üstüne Gül Oyması* (1997, Yunus Nadi Öykü Ödülü; 1998, Haldun Taner Öykü Ödülü), *Uçu* (1998), *Gençliğin O Yakıcı Mevsimi* (1999), *Benim Yazarlarım* (2000), *Kadınlığım, Yazarlarım, Yurdum* (2001), *Bir Yaşadönümü Rüyası* (2002), *İmgelerin İzi* (2003), *Kavram ve Slogan* (2004), *Açık Oturumlar Çağı* (2006), *İncir Ağacının Ölümü* (2008), *Düşünce Sefaletinin Kışkacında* (2008), *Bilinçle Beden Arasındaki Uzaklık* (2009), *Hayatın En Mutlu An'ı* (2011, Yunus Nadi Öykü Ödülü; 2010, Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı Ödülü), *Güneş Saygılı'nın Gerçek Yaşamı* (2011), *Yıllar Gerçekken Hayat ve Roman* (2013), *Dün ve Ferda* (2013), *Kızıl Kale* (2015, Türkmen Saylan Sanat Ödülü), *Saldırganı Hoş Tutmak* (2015).

İçindekiler

GÜNÜMÜZ: BOZBULANIK

Laik Düzen Yıkılırken	15
Macbeth'ten Osmanlıcaya	19
Sözcükler Önemlidir	23
Gerçekçilik Tuzağı	27
Chp'ye Nafile Nağme	31
Bir Kaderi Paylaşmak: Gezi Deneyimi ve Ötesi	37
Aydınlanma'nın İki Bilgesi: İlhan ve Turhan Selçuk	51
Düşünce Özgürlüğü Şampiyonları, Neredesiniz?!	59
Sanat ve Baskıcı Yönetimler	63
Yazar Dokunulmazlığı!?!	69
Sevgi Soysal'a Mektup	75
Yurdum Gurbet Olurken... ..	81

ÖNGÜN: SAYIN BAYAN İSTİFA ETMELİDİR!

Aydınlanma ve Ezbercilik	87
Kedi Olma Kültürü	91
Sayın Bayan İstifa Etmelidir!	95
Saldırkanı Hoş Tutmak	101
Dikkat! Referandum Gelebilir!.. ..	105
Referandum Sürecinde Sanatçı ve Toplum	109

Beden Dokunulmazlığı ve Kadın Bedeni: Kürtaj ve Ötesi	113
ÖNGÜNÜN DE ÖNGÜNÜ VARDIR	
Görünen Köy	119
GEÇMİŞ: UNUTMAYA HAKKIMIZ VAR MI?	
Unutmaya Hakkımız Var mı?	125
İdam ve Toplumsal Vicdan	137
Üç Şair	143
Tekel Direnişini Unutmayalım!	145
Doktorun Dramı.....	149
Hukukun Tükendiği Yerde İnsan Onuru	153

Yazarın Notu

Bu kitaptaki yazılar 2004'ten 2015'e kadar on bir yıllık bir süreyi kapsamaktadır ve yazarın bir kısmı hiçbir yerde yayımlanmamış, bir kısmı ise günlük gazeteler ve kültür dergilerinde yer almış çeşitli yazılarının ve çeşitli ortamlarda yaptığı konuşmaların arasından seçilmiş, günümüzden geriye bakış düzeniyle sıralanmıştır.

GÜNÜMÜZ: BOZBULANIK

LAİK DÜZEN YIKILIRKEN

“Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz/
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde.”
(Aynası iştir kişinin, lafa bakılmaz/
Kişinin aklının derecesi işinde görünür.)

Ziya Paşa

Türkiye yurtiçinde IŞİD terörü ve sınırda savaş olasılıklarıyla yüz yüze. Bu karanlık arifeye ulaşmamızda etkili olan bir olguya, laik düzenin aşındırılması ile ülke yönetimince IŞİD'e verilen örtülü-açık destek ve anılan örgütün yurtiçinde yuvalanabilmesi arasındaki pek açık bağlantıya işaret etmek isterim. Savaş hali baskıcı yönetimlerin arayıp da bulamadıkları fırsattır. Özellikle din ve mezhep savaşları, gelenekçi yapıların kadınlar ve çocuklar gibi zayıf gruplarını hepten yıpratır. Sürüklendiğimiz savaş ortamında, kız çocuklarının devlet eliyle tesettüre sokulması gibi hayati bir konunun güme gidebileceğinden endişeliyim.

Kız çocuklarının cinsel birer objeye indirgenmesi bir günde olmadı: İşe önce yetişkin kadınlardan başlandı. Laik düzenin yıkılmasını önceleyen aşındırma sürecinin ana motorlardan birisiydi “türban” meselesi.

20. ve 21. yüzyıllarda Sünni şeriat örgütlenmeleriyle kapitalist yayılcılığın kâh el ele kâh çatışmalı seyreden ilişkisini toplumbilimciler, siyaset bilimcileri ve siyaset insanları bilmezler mi? Konuyla ilgili yayımlanmış onca belge¹ varken! Türbanın, Müslüman Kardeşler'in ve 1960'larda ABD'de yükselen Müslüman zenci hareketinin üniforması, yani toplumsal bir kimlik ifadesi olduğunu bilmezler mi? 1000 yıllık Anadolu Müslümanlığında çeşit çeşit örtünme bulunduğunu ama bu üniformanın –sağ kesimin pek sevdiği ifadeyle– “kökü dışarıda” bir akım olduğunu bilmezler mi? Hiç mi eski fotoğraf görmediler, “türban” afetinden önce Anadolu'nun çeşitli yörelerine, köyelerine kasabalarına hiç mi yolları düşmedi? Örtünmenin sadece Ortadoğu'da değil, Güney Akdeniz, Balkanlar, Kafkasya gibi erkek egemenliğinin baskın olduğu yörelerin gelenekçi kesimlerinde de iklim ve erkek zorlaması olarak geçerli olduğunu bilmezler mi? Cumhuriyetimizin kadın kıyafetine hiçbir yasak getirmediğini, 90 yıllık Cumhuriyet tarihinde başını açan kadınların bunu isteye dileye yaptıklarını, pek çok kadının ise istedikleri halde baba ve/veya koca baskısı yüzünden başlarını açamadıklarını bilmezler mi? Bilmez iseler onlar ne menem bilimci ne menem siyasetçidirler!

Üniversitelerde yasaklamaya, türban olayı kitlesel boyuta ulaştığı zaman gidilmiştir; ondan önce değil. Yasakla bir şey çözülemez; ama yasaklamadan daha sorunlu bir yöntem vardır ki o da bir yasaklayıp bir serbest bırakmaktır; ve Türkiye üniversiteleri ne yazık ki bu yolu seçmiştir. Yasaklayanlar, olayın toplumsal ve küresel boyutunu görüp bir çözüm üretemeyip paniğe kapılanlardır. Yasaklayanları ayıplayanlar ise, küresel ve toplumsal

1. Vahap Erdoğan, *Sermayenin Küresel Egemenliği ve İslam*, Onur Yayıncılık, Ankara, 2007.

boyutu görmekten âciz olan, horozun altında yumurta arayanlardır, yani Sünni şeriatında “bireysel seçim” diye bir kavramın –hele kadın birey için– mevcut olmadığını bilmezden gelenlerdir. Kimilerinin adlarının önünde akademik sanlar bulunur. Bu zevatın anlaşılın Türkçe bilgileri de kıttır; “başı açık o..” deyimini işitmiş olsalardı, erkek egemenliğinin baş dayanağı olan baskıcı ve ikiyüzlü cinsel ahlak ile örtünme arasındaki sıkı bağlantıyı görebilir; kitlesel bir kapanmanın, başı açık kadınları nasıl bir tehlikeye maruz bıraktığını kavrayabilirlerdi! Gene de bu sözde özgürlükçü, sözde bilimcilerin tarih önünde en affedilemez yanlışları TV ekranlarındaki laf ebelikleri değıldir; kuşaklar dolusu laik düzen ve Atatürk karşıtı gencin yetiştirilmesindeki ağır sorumluluk paylarıdır. “Kandırdık,” demek, acınası gülünç bir öz savununu teşebbüsüdür. Yapılacak şey, “Nasıl oldu da, aklımın özgürlüğünden, bir biliminsanın baş dayanağı olan ‘bilimsel kuşku’ yönteminden vazgeçebildim; yoksa ben aklımı AKP döneminde gerçekleştirmiş ya da gerçekleştireceğini umduğum arzu ve özlemlerimin emrine mi verdim?” içtenlikli sorusuyla başlayacak bir özeleştirmedir. Unutulmamalıdır ki AKP ileri gelenleri siyasal İslamcı olduklarını asla saklamamış; AB’ye şirin gözükmeye çabaladıkları ve bolca demokrasi lafı ettikleri dönemde, asla özeleştiri yapıp siyasal İslamcı olduklarına dair beyanlarını geri almamışlardır. Gerçekten ne gülünçtür ki, kendi kendilerine Atatürkçü diyen darbeci generalleri, sol Kemalizmin İlhan Selçuk, Mümtaz Soysal gibi en seçkin adlarını hapislerde süründürdükleri halde, Atatürkçü kabul edip daha da hızlarını alamayarak tüm Atatürkçü kesimi darbeci ilan eden sözde özgürlükçüler, kendi kendine demokrat diyen AKP’yi de demokrat saymışlardır! Her duyduğuna inanmak ise; ancak okul çağı öncesi çocuklarında doğal sayılabilecek bir özelliktir.

Ülke aydınlarını karşıt iki kampa bölen böyle bir meselede, yitirenin ülke olacağı başından belliydi. Oysa tutulacak yol açıktı. Bireysel seçime de alan bırakacak bu yol, (1) kamusal mekânlarda devlet adına görev ifa eden yetişkin kişilerin –kadın ya da erkek– üzerlerinde etnik ve/veya dinsel aidiyet gösteren hiçbir şey taşımamalarını; (2) yasa önünde çocuk sayılan 18 yaşından küçüklerin ise ne devlet ne aile tarafından zorlamaya tabi tutulmaması gerektiğini, asla ve asla ödün verilmeyecek vazgeçilmez ilkeler haline getirmektir. İkinci ilkenin, pratikte Sünni mezhebinin dayatılması biçiminde tecelli eden zorunlu din derslerine karşı tavır almayı içerdiği açıktır. Ülkemiz aydınları ne yazık ki sınıfta kalmıştır.

Şimdi bu durumun üstüne savaş tehdidinin gölgesi binmiştir. Ülkemin aydınları, yavrularımızı bağınazlığa terk mi edeceğiz? Ana muhalefet partisinin laik düzeni korumaya yönelik pasifliği, hatta ataleti herhangi bir yoruma yer bırakmayacak kadar açıktır. İş başa düşmüştür. Ülkemizde, hele küçük yerleşimlerde ve büyük varoşlarda öğrenci velilerinden insiyatif beklemek boşunadır. Atatürkçü ve laik derneklerin ne yaman baskılar altında olduklarını bilmez değilim. Gene de velilere yol gösterecek olan, AHİM'e müracaat eden Alevi yurttaşlarımız kadar yürekli olmak durumundaki laik ve Atatürkçü derneklerdir. Bir sözüm de sözde özgürlükçülere, işte aklanma fırsatınız; yakınmayı bırakın, çocuklarımıza pençesini geçirmiş bağınazlıkla mücadeleleye koşun.

14 Ekim 2014

Erendiz Atasü'nün 2004 -2015 arası kaleme aldığı yazılardan derlenen *Saldırganı Hoş Tutmak*, on bir yıllık Türkiye panoraması seriyor okurun önüne. Kadın mücadelesinden erkek şiddetine, 12 Eylül Referandumu'ndan Kemal Kılıçda-roğlu'na yazılan mektuba, IŞİD teröründen Ortadoğu'nun son on yıldaki dönüşümüne kadar bazıları daha önce yayımlanmış bazıları ilk defa yayımlanan bu yazılar, parçalarına ayrılmış bir resme bütüncül bir bakış sunuyor.

“Türkiye olağan bir demokrasinin koşullarını yaşamıyor; olağanüstü koşullarda muhalif siyasetin yeri acı çekenlerin yanındır. Bizim Kurtuluş Savaşımızdan Sovyet Devrimi'ne, barışçı Gandhi hareketinden Nelson Mandela hareketine kadar, dönemlerinin baskın ve baskıcı gerçekliğine karşı duruş, haksızlığa uğrayanlarla, acı çekenlerle onların ıstıرابında bütünleşerek başarıya kavuşmuştur. Anlaşılan odur ki günümüz siyasal muhalefeti, 'gerçekçilik tuzağına' düşmüştür!”

